

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
HUZURIDAGI KASBIY TA‘LIM AGENTLIGI
KASBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH INSTITUTI**

**O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN
PAXTACHILIK FANIDAN MALAKA TEST SINQVI TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

Toshkent – 2026

O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN PAXTACHILIK FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

I. Maqsad

Mazkur test varianti tafsilotining maqsadi kasbiy ta‘lim fanlarini bilish darajasini baholashning malaka toifalarini berish test tizimi doirasida Paxtachilik fani talabgorlarining bilim darajasini aniqlash va sertifikatlash uchun qo‘llaniladigan test varianti formati (topshiriqlar soni, turi, vaqt me‘yori), fan mazmuni tarkibi, kognitiv ko‘nikma darajalari, baholash mezonlari va talabgorlarning tayyorgarlik darajasiga qo‘yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

II. Me‘yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi **“Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta‘lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”**gi 572-sonli Qarori.

III. Baholash qamrovi: mazmun sohalari

Paxtachilik

1. G‘o‘zaning kelib chiqishi, tarqalishi va tarixi;
2. G‘o‘zaning morfologik va biologik xususiyatlari;
3. Paxtachilikda nav almashinishi va asosiy g‘o‘za navlarining tavsifi;
4. G‘o‘za agrotexnikasi;
5. Paxtachilikda energiya mablag‘ va resurs tejovchi texnologiyalarni qo‘llash.

IV. Baholanadigan mazmun sohalar va konstruktlar

T/r	Mazmun sohalar	Konstruktlar	Testlar soni
1	G‘o‘zaning kelib chiqishi, tarqalishi va tarixi	G‘o‘zaning kelib chiqishi, sistematikasi, yovvoyi va madaniy turlari, kenja turlari haqida ma‘lumotlar, g‘o‘zaning ahamiyati, tarqalishi, g‘o‘za tropik ya‘ni yilning eng sovuq oylarida ham havo harorati +18 gradusdan past bo‘lmaydigan mintaqalardan kelib chiqqanligini bilishi, g‘o‘zaning yer yuzida tarqalish tarixi, yer sharining geografik kengliklarida g‘o‘zaning past bo‘yli ertapishar formalarini paydo bo‘lishi, keng tarqalishini bilish, farqlash hamda hayotiy vaziyatlarda tahlil qilish ko‘nikmalariga ega bo‘ladi.	6 ta
2	G‘o‘zaning morfologik va biologik xususiyatlari	G‘o‘zaning tashqi tuzilishi, morfologiyasi, o‘simlikning generativ va vegetativ organlarini, g‘o‘zaning ildizi, poyasi, bargi, shonasi, gul tuzilishi, mevasi va urug‘i to‘g‘risida bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi, g‘o‘zaning biologik xususiyatlari –issiqlikka bo‘lgan talabi, namga bo‘lgan talabi, tuproqqa bo‘lgan talabi va ozuqa moddalarga bo‘lgan talabi hamda boshqarilmaydigan , qiyin boshqariladigan va boshqariladigan omillarni tahlil qilish. O‘simlikning o‘sishi, rivojlanishi va hosil organlarining shakllanish qonuniyatlari to‘g‘risidagi bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘ladi.	22 ta
3	Paxtachilikda nav almashinishi va asosiy g‘o‘za navlarining tavsifi	Paxtachilikning asosiy rivojlanish tarixi, nav almashinuvi, turli davrlarda ekilgan va rayonlashtirilgan g‘o‘zaning seleksion navlarining nomlari, bugungi kunda reyestrda kiritilgan o‘rta tolali va ingichka tolali navlarni tavsiflarini o‘rganish va bu navlarni tahlil qilish ko‘nikmalarga ega bo‘ladi.	3 ta
4	G‘o‘za agrotexnikasi.	Paxtachilikda almashlab ekish, tuproqqa ishlov berish, ekish , g‘o‘za parvarishni ilmiy asosda tashkil etish va begona o‘t va kasallik va zararkunandalarga qarshi kurash bo‘yicha nazariy va amaliy bilim oladilar. Paxtachilik sohasidagi fan amaliyotidagi yutuqlar innovatsion texnologiyalar , xorijiy davlatlar tajribasi va	7 ta

		so‘nggi ma’lumotlarni tahlil qilish bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘ladi.	
5	Paxtachilikda energiya mablag‘ va resurs tejoychi texnologiyalar ni qo‘llash	Paxtachilikda energiya mablag‘ va resurs tejoychi texnologiyalarni qo‘llash, suvdan samarali foydalanishi, sug‘orishning intensiv zamonaviy usullarini qo‘llash, tuproqqa kompleks ishlov berish, tuproqni ag‘darmasdan ishlov berish, qishloq xo‘jaligi ekinlarini shudgorsiz ang‘izga ekishni joriy etish ko‘nikmalarga ega bo‘ladi.	2 ta

V. Baholanadigan kognitiv ko‘nikmalar va taqsimoti

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Ulushi (%)
1.	Bilish	Fanga doir nazariy ma’lumotni, atama va qoidalarni eslab qolish, tushunish, nazariy jihatdan tahlil qila olish	20 %
2.	Qo‘llash	O‘zlashtirgan nazariy bilim va tushunchalarni yangi kontekstlarda (ta’limiy, muammoli vaziyat va pedagogik-psixologik holatlarda) ishlata olish	60 %
3.	Mulohaza qilish	Muayyan faktlar, dalillar va normalarni mantiqiy bog‘liq tarzda tahlil qilib, jarayonlarning ketma-ketligini farqlab, vaziyatni analiz qilib, xulosalar chiqara olish	20 %

VI. Test turlari va taqsimoti

T/r	Test turi	Izohi
1.	Y1	To‘rtta variantdan bittasi to‘g‘ri bo‘lgan muqobil javobli yopiq test
2.	Y2	Tartiblangan bir nechta javoblardan to‘g‘rilarini topishni talab qiladigan muqobil javobli yopiq test
3.	Y3	Moslashtirishni talab qiladigan yopiq test
4.	Y4	Gap yoki jarayonlarni to‘g‘ri ketma-ketlikda joylashtirish talab etiladigan yopiq test

VII. Baholash mezoni va ajratilgan vaqt

Test topshiriqlari umumiy 80 ball bilan baholanadi.

Har bir to‘g‘ri javob 2 ball, noto‘g‘ri javob esa 0 ball bilan baholanadi.

Test topshirig‘ini bajarish uchun 80 daqiqa vaqt me‘yori belgilanadi.

VIII. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iy man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

IX. Tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Azizov B. Paxtachilik. Fan ziyosi nashriyoti 304 bet. Darslik. Toshkent 2021 y.

2. Sulaymonov B.A., va boshqalar. Fermer xo'jaliklarida paxtachilikni rivojlantirishning innovatsion agrotexnologiyalari fermerlar uchun o'quv qo'llanma. Toshkent-2019 y

3. Tshaev Sh., Sulaymonov B. Paxtachilik ma'lumotnomasi. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent 2016.

4. Ulug'ov Ch. Paxtachilik amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari o'quv qo'llanma. Fan ziyosi nashriyoti, Toshkent 2021 y.

5. Abduraxmonov U.Z., Tshaev Sh.J., Tshaev F.J. G'o'za ko'saklarining fiziologik yetilishida defoliatsiyaning ta'siri. 2018 y, Navro'z nashriyoti.

6. Qishloq xo'jaligi ekinlarini parvarishlash va mahsulot yetishtirish bo'yicha namunaviy texnologik kartalar 2016-2020 yillar uchun. Toshkent, 2016, I-qism.

7. Xodjaev J.A., Tshaev Sh.J., Xasanova F.M. va bosh. Tomchilatib sug'orish tizimlaridan foydalangan holda paxta xom ashyosini ishlab chiqarish va mashinalar yordamida yig'ib olish bo'yicha namunaviy texnologik kartalar 2019-2023 (qo'llanma).

8. Iminov A.A., Ulug'ov Ch.X. G'o'zada turli mineral o'g'itlar me'yorlari fonida suspenziya qo'llash bo'yicha tavsiyalar. Toshkent 2020 "Navro'z" nashriyoti.

**Eslatma:* test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan - to'g'ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.